

BES^eDA

E L E K T R O N S K A K N J I G A

Anton Tomaž Linhart

Županova Micka

Komedija v dveh aktih

O M N I B U S

BESEDA

Anton Tomaž Linhart

ŽUPANOVA MICKA

Komedija v dveh aktih

Prenarejena po nemški Die

Feldmühle in v Ljubljani

igrana v letu 1790

Priredil Alfonz Gspan

To izdajo pripravil

Franko Luin

franko@omnibus.se

ISBN 91-7301-231-9

beseda@omnibus.se

www.omnibus.se/beseda

PERŠONE

TULPENHEIM, *žlahtni gospod*

ŠTERNFELDOVKA, *mlada bogata vdova*

MONKOF, *Tulpenheimov prijatelj*

JAKA, *župan*

MICKA, *njegova hči*

ANŽÈ, *Mickin ženin*

GLAŽEK, *šribar*

* pisar

PRVI AKT

(Dvorišče pred županovo hišo; doli na oni plati se začne boršt, na tej drugi plati je polje in se daleč vidi.)

Prvi nastop

Jaka, Micka

- JAKA** Ljubezniva Micka, povej mi vendar, zakaj Anžéta nočeš? Al ni lep, zal fant? Al nima lepe hiše, lepih njiv, živinico pak tako, da se človeku srce smeje, kadar jo vidi?
- MICKA** Oča, povejte meni, zakaj vi kislega vina radi ne pijete?
- JAKA** Šema! Zato, ker mi ne diši.
- MICKA** Prav! Jaz tudi Anžéta nočem zato, ker mi ne dopade.
- JAKA** Ti šentano deklè, zdaj si me plačala. Ampak čakaj, zdaj jaz tebe vprašam, zakaj ti Anžè ne dopade?
- MICKA** Zato, ker mi ne dopade.

- JAKA** Imaš spet prav. Deklè, ti imaš več pameti kakor tvoj oča. No, ne bom te več vprašal; pak vendar, Micka, Anžè je le zal fant! Micka, stôri mi to veselje in vzemi ga!
- MICKA** Ker mi pak ne dopade.
- JAKA** Tak stori, da ti bo dopadel!
- MICKA** Kako bom to storila?
- JAKA** Lahko, če le hočeš.
- MICKA** Da bi le Anžè tak hrust ne bil — on je tako grób.
- JAKA** Kaj? Grób? Kaj ti je storil? Govôri, Micka — da te vendar! Grób, praviš?
- MICKA** Ja, prav grób je. Pri plesu me okoli pasa prime, da mi vsa rebra pokajo, in kadar naražen gremo, me tako stisne, da dolgo dolgo ne morem prsta ganiti.
- JAKA** Deklè, meni se vse zdi, da on to iz ljubezni stori.
- MICKA** On mi nikdar nič lepega ne pove.
- JAKA** Kako to meniš?
- MICKA** No — on mi nikdar ne reče, da na mojih ličih rožice cvetó.
- JAKA** Rožice?

- MICKA** Da Kupído v mojih očeh sedi in v njega stre-
lja.
- JAKA** Micka! (*Se čudi.*)
- MICKA** Da je moj obraz tako jasen kakor nebo, moj
živòt tako raven kakor smreka.
- JAKA** Micka!
- MICKA** Da je moje petje tako lepó kakor od kake
ptičice. O tem on meni nikoli nič ne pove;
kako ga bom tedaj ljubila?
- JAKA** Micka, ako bi ne vedel, da si pametna, bi te
zdaj za noro držal. Zlodej me vzemi, če sem
jaz tvoji rajnki materi kaj takega povedal, in
vendar sem jo ljubil. Pak kaj se že v tridese-
tih letih ni prevrnilo! Morebiti je tudi v lju-
bezni nova šega gor prišla. No, ti moraš bolj
vedeti kakor jaz. Vendar, Micka, ti bi meni
veliko veselje storila, ko bi Anžéta vzela. Po-
glej, moji lasje že sivi ratújejo! Kdo ve, kako
dolgo bom še živel. Jaz bi te rad preskrblje-
no videl. Pak saj si pametna — ti boš že ve-
dela, kaj imaš storiti. Pak vendar, Anžè je le
zal fant. Malo bom na polje stopil; sonce bo
skoraj doli. Prinesi ta čas glaž vina gori!
- MICKA** Že prav, oča.

- JAKA Tistega pri zidu. (*Gre.*)
MICKA Že vem. (*Gleda za njim.*)

Drugi nastop

Micka sama

- MICKA Saj bi Anžéta rada ljubila, da bi le mogla. (*Privleče prstan iz nedrja in ga zaljubljeno ogleduje.*) Zakaj sem se pak v tebe lahko zaljubita, ljubeznivi Schönheim? Tukaj ni treba, da bi moj oča rekel: »Ljubi ga, Micka, vzemi ga! Micka, vzemi ga! Poglej, moji lasje že sivi ratújejo!« — Danes, ljubeznivi oča, še danes, in ko bi moglo biti, zdaj pri tej priči. Pak si tudi druge sorte fantič: lep, bogat — in še zraven žlahten gospod. In jaz bom tudi žlahtna gospa! Kako bo to lepo slišati! Anžétova žena! Fej! Kaj, jaz da bi bila Anžétova žena? Fej! O ljubeznivi Schönheim, kje tako dolgo ostajaš? Boš prišel, moj Schönheim? Boš prišel?

Tretji nastop

Šternfeldovka zraven poprejšnje

ŠTERNFELDOVKA Ta je tedaj tista hiša. Deklè tukaj? More biti je ravno županova Micka, Kako je zamišljena! (*Stopi počasi za Micko, zagleda prstan, z zaljubljeno jezo.*)

MICKA Ob osmih boš prišel? Ob osmih? Sicer si obljubil. Če besede ne držiš. — Sonce bo skoraj doli. (*Okoli pogleda, zagleda Šternfeldovko, zavpije in pusti prstan pasti.*)

ŠTERNFELDOVKA (*prstan hitro pobere*): Ljubka, kaj si se ustrašila? Saj bo prišel, ob osmih bo prišel. — Ovbè, kaj je to za en lep prstan! (*Na stran.*) O ti goljuf nesramni!

MICKA Naj mi ga dajo! Kaj jim am gre?

ŠTERNFELDOVKA (*zase*): Ravno ta je — moj prstan! Nesrečni človek! Tukaj je moje ime.

MICKA Nazaj naj mi ga dajo!

ŠTERNFELDOVKA Tvoj ljúbiček, kajne?

MICKA Moj ljúbiček, ja. Jaz hočem prstan imeti.

ŠTERNFELDOVKA Če mi poveš, kako se imenuje.

MICKA Schönheim.

ŠTERNFELDOVKA (*zase*): Schönheim! Tak je svoje ime zatajil! (*K Micki*): To je lepo ime. Al je zares tako lep, kakor ime kaže?

MICKA To se ve, da je lep. Naj mi dajo prstan nazaj!

ŠTERNFELDOVKA Ti si prav nevoščljiva. Pusti mi ga malo gledati! Kako se lepo sveti! In ta lepi gospod, ki ti je ta prstan dal, te ljubi?

MICKA Al menijo, da ne?

ŠTERNFELDOVKA In ti ga tudi ljubiš?

MICKA Al imajo morebiti kaj čez to?

ŠTERNFELDOVKA In on te bo vzel?

MICKA Kaj imajo oni vprašati? Naj mi dajo prstan, pravim jaz.

ŠTERNFELDOVKA Dala ti ga bom. Še nekaj te moram vprašati.

MICKA Kaj pak neki še?

ŠTERNFELDOVKA Vzel te bo, praviš?

MICKA Bo me, ja. Potlej bom tudi jaz žlahtna gospa, kakor so oni — bom lepe gvante nosila kakor gospôda doli v Ljubljani — še lepše, kakor so njih.

ŠTERNFELDOVKA (*zase*): Ubogo deklè! Kako se mi smiliš! Še bom to nedolžnost lahko rešila. (*K Micki*): Ima ta gospod dobro službo? Al je bogat?

MICKA To se ve, da; saj je žlahten gospod.

ŠTERNFELDOVKA In kdaj bo tedaj poroka?

MICKA Kakor hitro bo njegov stric umrl. Pak naj mi dajo prstan!

ŠTERNFELDOVKA Tukaj je, ljubka. (*Zase*): O zapeljivec grdi! (*Se joka.*)

MICKA Zakaj se jokajo? Kaj jim je?

ŠTERNFELDOVKA (*Micko objame*): Ljubka moja, Boga zahvali, da sem jaz prišla. Ti se v veliki nevarnosti znajdeš.

MICKA Ježuš, Marija! V kaj za eni nevarnosti?

ŠTERNFELDOVKA Tvoj ljubi je goljuf.

MICKA Schönheim — goljuf? Oní, oní morajo goljufica biti, ker to pravijo.

ŠTERNFELDOVKA On je goljuf, pravim jaz! On se ne imenuje Schönheim.

MICKA To ni mogoče! Naj me pusté! Kaj se iz mene norca delajo!

ŠTERNFELDOVKA On je že drugi obljubljen.

MICKA To morajo meni skazati!

ŠTERNFELDOVKA (*prstan s prsta z vleče*): Poglej ta prstan in poglej svojega! Al nista oba glih? Vidiš, tega, ki ga ti imaš, sem jaz njemu dala in tega je Tulpenheim — to je njegovo pravo ime — meni dal. To je moje ime in to je njegovo.

MICKA Tak oní so tista gospa?

ŠTERNFELDOVKA Ja, jaz sem. Vidiš, sirota, in ta tvoj zapeljivec je moj obljubljeni ženin!

MICKA (*se ustraši*).

ŠTERNFELDOVKA Nikar se ne ustraši! Midve ga hočeva plačati. On je obe goljufal.

MICKA Oní še ne vedó vsega. Danes ob osmih ima ta grdež še z nekim drugim in z nekim šri-barjem priti, da bodo ženitno pismo gor postavili; in v treh dneh ima poroka biti.

ŠTERNFELDOVKA Naj le pride! Midve ga bova prijela, da mu bode lušt prešel, nedolžna dekleta zapeljavati.

MICKA Tukaj imajo njegov prstan. Mene goljufati! In jaz sem ga tako grozno ljubila.

ŠTERNFELDOVKA Al vé tvoj oča o tvoji ljubezni?

MICKA Nič ne vedó. Ta goljuf mi je prepovedal, njim kaj povedati. Saj bi oča tudi pustili ne bili.

ŠTERNFELDOVKA Pojdiva proč tukaj! Pelji me noter v hišo!
Se morava kaj pogovoriti, kako ga bova plačale.

MICKA Iz srca rada. Le tega grdeža naj mi iz glave spravijo.

ŠTERNFELDOVKA Osem bo skoraj — pojdiva!

MICKA Mene goljufati! O ti nesramnež grdi! (*Gre s Šternfeldovko.*)

Četrty nastop

Jaka in Anžè

JAKA Pregrób si. Rebra ji pokajo, kadar jo pri ple-su okoli pasa primeš.

ANŽÈ I, kaj jaz morem, da jo štimám!

JAKA Nič lepega ji ne veš povedati. Kakor postavi-m, ko bi hotel reči, da je lepa, tak reci, da je taka kakor roža.

ANŽÈ Kaj?

JAKA Nje živòt moraš smreki priglíhati.

ANŽÈ Ho-ho!

JAKA Kadar nje oči hočeš hvaliti, tak reci, da eden notri sedi, kateri ven strelja.

- ANŽÈ Oča, bo rekla, da sem obnorel.
- JAKA Anžè, jaz ti povem, moje deklè ima več pameti kakor midva oba vkup. Ona že ve, kako mora biti. Tako ti zaljubljeni ljudje v Ljubljani med sabo govoré.
- ANŽÈ Naj pak bo. Bom videl, kako se bom to na pamet navadil. Ampak jaz vam povem, oča, mene bo smeh silil. Ta reč gre vse bolj do srca, kadar rečem: »Deklè, ti meni dopadeš — jaz te štimám, da bi te ugriznil —« Šentaj, oča, tistikrat mi srce prav poskakuje!
- JAKA Prav imaš! Ampak tako je le ljubljanska navada. Moje deklè mora že vedeti.
- ANŽÈ Naj bo! Bomo videli, kako se bo ta norčija obnesla.
- JAKA Prav! Pridi z mano, bova kaj goričevála; sem dal en bokal vina gori primesti.
- ANŽÈ Bom zdaj prišel, oča, Bom le še pogledal, če so moji hlapci in moje kříščenice že delopust naredile.
- JAKA Pak skoraj pridi! (*Gre v hišo.*)
- ANŽÈ Kmalu. (*Doli gredoč.*) Šentani norci ljubljanski!

Peti nastop

Tulpenheim, Monkof

- TULPENHEIM** Tak se je res ven peljala?
- MONKOF** Res, bratec, eno uro pred tabo. Jaz sem jo videl. Meni verjemi. Skozi vrtna vrata je šla ven in tam je v kočijo sedla.
- TULPENHEIM** Kam neki je šla?
- MONKOF** Proti Ljubljani! Morebiti k tvojemu stricu.
- TULPENHEIM** Ko bi bila pač zvedela. To bi bil vrag.
- MONKOF** Kaj ti noter pade! Saj ji nisi povedal?
- TULPENHEIM** Če je pak Glažek ven zbrodil?
- MONKOF** Za tega ti jaz dober stojim.
- TULPENHEIM** Si ga pripeljal?
- MONKOF** Je že tukaj; pak je v oštariji dol stopil. Bo kmalu prišel.
- TULPENHEIM** Kaj je za en mož vendar?
- MONKOF** Bratec, tak je, vidiš, kakor si ga le voščiti moreš — zrel za obesiti — sicer je na kmetih pri graščinah doktáril, ampak ena leta sèm so mu prepovedali. Zdaj pak na tihem kmete podpihuje in suplíke maže. Ni davno tega, kar so ga na grad dejali. Da mu le denar pokažeš, ti bo storil, kar boš hotel.

- TULPENHEIM** Zna pak tudi molčati?
- MONKOF** Kakor zid.
- TULPENHEIM** Jaz bi ne hotel, da bi ta reč ven prišla.
- MONKOF** Bog obváruij! Al bi mestni gospodje grdo gledali!
- TULPENHEIM** Kaj je storiti? Na drugo vižo je ni mogoče dobiti. Jaz sem ji že vse sorte ponujal, obljudil, z lepimi besedami okoli nje hodil, pak ji ni mogoče blizu priti.
- MONKOF** Če je pak tako, tak ni drugače — sila kóla lómi.
- TULPENHEIM** Da le moja vdova nič ne zve! Ti veš, da sem s tabo vred siromak. Če jo dobim, bova dobro stala, me zastopiš?
- MONKOF** Prav imaš! Kdo bi si sicer ta križ na glavo natepel? Tukaj je le Glažek.

Šesti nastop

Glažek in poprejšnja

- GLAŽEK** Pohlevni služabnik!
- TULPENHEIM** Dober večer, Glažek!
- GLAŽEK** Sem ga en poliček srknil, da se je duša privezala, vidiijo; zdaj naj pak z mano zašáfajo.

- MONKOF** Al niso tudi vesti zapili?
- GLAŽEK** Ljúbiček, vest in doktorstvo se nič kaj ne glihata.
- TULPENHEIM** Tak se bomo mi trije tedaj bolj glihali.
- GLAŽEK** Posebna čast!
- TULPENHEIM** Al že vedó vse?
- GLAŽEK** Že vem, ljúbliček! Monkof so mi vse natakó povedali. Eno reč bom pohlevno prosil: da me pri mojem imenu ne bodo klicali, kadar bo kdo zraven. Jaz vem, zakaj; vidijo, vsak človek ima svoje sovražnike. Ljubljanski gospodje so mi malo folš zavoljo moje učeno-sti. Me zastopijo?
- TULPENHEIM** Nič naj se ne bojé! Tiho! Nekdo prihaja. Bratec, ti se tukaj doli skrij, v te ulice! (*Glažku*): Oní pak tja v pšenico. Bi ne bilo dobro, ko bi nas kdo tukaj vkup našel.
- GLAŽEK** O joj, moja baróka!
- TULPENHEIM** Se bo že zopet popravila.
- MONKOF in GLAŽEK** (*gresta vsak na eni plati doli*).

Sedmi nastop

Tulpenheim sam

TULPENHEIM Deklè, skoraj boš v mojih pesteh! Ob osmih sem ji obljubil priti. Zdaj je že skoraj devet! Pri vsem tem mi ni nič kaj dobro pri srcu. Če Šternfeldovka zve, tak je moja reč pri kraju, tak bo zlodej to bogato vdovo in še povrhu Micko vzel. Micko bi še pozabil, ampak bogate vdove se ne pobirajo na cesti.

Osmi nastop

Micka na oknu in Tulpenheim

TULPENHEIM Micka! Micka!

MICKA Schönheim!

TULPENHEIM Ljubezniva, Micka!

MICKA So vsi vkup?

TULPENHEIM Vsi, ljubica!

MICKA V eni uri naj se tam na prélazu znajdejo; jaz jih bom na vrt noter spustila, kadar bodo že oča spali.

TULPENHEIM Oh, Micka! Kako težko bom to srečno uro dočakal! Moje srce bo zgorelo od prevelike želje.

MICKA Kaj me res tako močno ljubijo?

TULPENHEIM Od ljubezni bom se obnôrel.

MICKA Oní so že gvišno ljubljanske punce tudi štímáli.

TULPENHEIM Jaz? Kamen rataj, če sem kdaj katero drugo štímál kakor tebe.

MICKA Naj se nikar ne zakolnejo! Bi bilo škoda, ko bi tak zal gospod kamen ratal. Je že njih stric umrl?

TULPENHEIM Ne bo več dolgo vlekel, zdaj ima že šest doktorjev okoli sebe.

MICKA Tiho! Oča me kličejo. Se bomo videli, Schönheim!

TULPENHEIM Bog te obvaruj, angelček!

Deveti nastop

Monkof nazaj pride

MONKOF Bratec, če tvojega zdihovanja ne bo skoraj konec, ti bom domov zdirjal.

TULPENHEIM Ne bodi norec! Ti bi meni pravo bérso napravil. Z dekletom sem govoril; v eni uri se imava na prélazu znajti.

MONKOF Mene zebe, da se ves tresem. Nisem navajen ponoči okoli krivorititi. Huš, huš, kaj za en veter od Kamnika dol piše!

TULPENHEIM Sram te bodi! Zadržiš se, kakor da bi osem-deset let star bil. Kadar se vasvåt gre, se ne sme gledati, kaj je za eno vreme, da bi ravno tudi beseda v ustih zmrznila. Če je mraz odzunaj, je pak odznotraj gorkejši.

MONKOF Prav imaš! Ampak bodi ti **jaz** in jaz bom **ti!**

TULPENHEIM Meniš? Obriši se, bratec!

Deseti nastop

Glažek in poprejšnja

GLAŽEK Naj ne zamerijo, gospodje, morebiti sem prezgodaj prišel. Jaz sem noter v pšenico zlezal, kakor so zašáfali. Komaj doli počenem, kar slišim od daleč šum. Gledam, poslušam. Pridrli so naenkrat štirje fantje z ve-

likimi preklami. Meni se vse zdi, da nič dobrega ne mislijo.

TULPENHEIM Korajža velja!

GLAŽEK Tem ljudem ni upati, naj meni verjamejo!

MONKOF Huš, huš, huš. (*Hodi gor in dol.*) Jih kaj zebe, Glažek?

GLAŽEK Malo, malo.

MONKOF Le malo? Tak naj dajo plašč meni; mene zelo zebe.

GLAŽEK Za božjo voljo jih prosim, nikar! Moja sukinja je odzad —

MONKOF (*mu vzame plašč po sili in se noter zavije. Se vidi, da sukinja zadnjih delov nima in da so prednji deli le z belo žnóro vkup spahnjeni*): Kaj, hudiča, je to za ena sukinja?

VSI (*se smejejo*).

GLAŽEK Po rajnkem oném, ki smo ga na kant dejali — pak sem te zadnje dele ven vzel in sem par hlač iz njih naredil.

MONKOF Kaj oní, oní, gospod doktor, so par hlač iz njih naredili?

GLAŽEK Zakaj pak ne? Naj premislijo, da je vse drago. Vino je že po petíci. Da se le kakšen sold

prišpára, dober je! Zakaj učenost, vidijo, se pri sedanjih časih ne plača.

MONKOF Tiho! Nikar takega šuma ne delajta! Moramo od hiše proč iti tako dolgo, da ura pride.

GLAŽEK Jaz bom še malo dušo privezal, če ne bodo zamerili.

TULPENHEIM Da le ure ne zamudé!

GLAŽEK Nič naj se ne boje. Jaz imam že uro v glavi!
(Gredo.)

Enajsti nastop

Anžè gleda za njimi

ANŽÈ Kaj neki te ljubljanske beštije tukaj iščejo? Pak ne, da bi hoteli z mojo Micko vasovati? Šentaj, ko bi to vedel, kako bi jih hotel skópati! Ni zastonj začelo deklè v priglíhah govoriti. Ta reč meni ne gre v glavo. Da je le kje kaj pridnega, tako mora že zlodej te ljubljanske fantaline zraven imeti. *(Gre v hišo.)*

Zastor

DRUGI AKT

Izba v županovi hiši

Prvi nastop

Jaka, Micka jokajoča

- JAKA** Kaj si vendar mislila, za božjo voljo, da si se hotela skrivaj poročiti? Svojega očeta tako razžaliti! Al sem te kdaj silil, Anžéta jemati? No, Micka, nikar se ne jokaj! Nikar se ne jokaj! Saj jaz le govorim, vidiš! Jaz sem ti že odpustil. Ti si vendarle moja Micka. Žal bi mi bilo, ko bi se tako zavrgla; pak vendar bi te ne mogel sovražiti. (*Še sam joka.*) No, Micka, obriši se, da te Anžè ne bo jokati videl.
- MICKA** Kdo bi bil rekel, da je tak goljuf!
- JAKA** Kaj nisi vedela, da gospôda nas kmete le rada za nos vozi?
- MICKA** Pak je bil tako priliznjen, tako se je znal sukati okoli mene, take lepe reči mi je pravil.

- JAKA** Taki so le ti gospodje; sladki kakor med, pa tukaj nič ne veljajo (*na srce pokažoč*): Vidiš deklè, kadar mi kdo pravi: »Jaka, vi ste mož, vi imate narlepsi žito, pri vas se dober glažek vina pijè,« in tako naprej, tak mislim beštija, ti lažeš, in mu dálej ne upam, kakor ga vidim. Ampak pustimo to reč. Nič ne maraj, Micka, mi mu bomo že oči zbrisali! On bo še nate mislil. Tako lépo vdovo imeti in še druga dekleta zalezovati, to je vendar preveč, to! Jaz bi skoraj lušt imel, vse tri prav dobro skópati. Kaj neki Anžè dela, da tako dolgo ne pride? Saj boš dobra z njim, kadar pride, kajne, Micka?
- MICKA** Kakopak, prav dobra! Zdaj vidim, da dobro z mano misli in da me prav iz srca ljubi.
- JAKA** Deklè, deset let bom dálej živel, če je to res.

Drugi nastop

Anžè, klobuk na tri dežele napravljen, suknjo na žličnike, hlače in drugo vse po kmetiško, in poprejšnja

- ANŽÈ** *(se po gosposko, pak prav nerodno priklanja):*
Ti si lepa kakor roža, dolga kakor smreka, brhka kakor hrast, v tvojih tatinskih očeh en fant notri sedi, kateri v mene venkaj strelja. No, kako ti to dopade?
- MICKA** Ljubi Anžè, pusti te norčije! Nikar me še ti ne jêzi!
- ANŽÈ** Kako je to? Saj še ni dolgo tega, da si take norčije štimála.
- JAKA** Anžè, ne bodi siten! Kar se je zgodilo, se je zgodilo. Kaj jo bos zdaj še več jezil?
- ANŽÈ** Nič se ne bojte! *(K Micki):* Kajne, Micka, saj nisi huda?
- MICKA** Če hočeš, da ti bom dobra, tak mi nikar najprej ne mêči!
- ANŽÈ** Saj nisem tako hudo mislil. Micka, kako ti ta suknja dopade?
- MICKA** Proč mi jo vrzi, kmetiška je gorši! Ne morem te videti takega.

- ANŽÈ Kaj res, Micka? Ne verjamem, ni mogoče.
- JAKA Anžè, če ne boš tiho, ti bom jezik odrezal.
- ANŽÈ Klobuk imam tudi nov; sem dal zanj sedemnajst réparjev. Kako ti dopade, Micka?
- MICKA Tudi klobuka na tri dežele nočem. Obdrži ti svojo klófržo, kakor je sama na sebi!
- ANŽÈ Saj hočeš gospoda imeti, kajne?
- JAKA Anžè, boš že molčal!
- ANŽÈ No, tak pak ne bom nič več rekel! *(Na stran):* Ta šéntana gospôda mi ne gre iz glave.
- JAKA Svétujem ti, ja, da boš molčal, sicer ti, pri moji duši, dekleta ne dam. Saj je še več drugih zalih fantov v soseski. Nič se ti ni treba tako napihovati! Pameten bodi, Anžè! Zadrži se kakor mož! Saj veš, kaj imaš storiti. Jaz sem ti že povedal in gospa ti je tudi povedala. Ne bodi grób z njimi, kadar pridejo!
- ANŽÈ Le mene pustite, oča.
- JAKA Saj mu bo dosti žal, kadar bo videl, da mu dekleta pred nosom proč jemlješ.
- ANŽÈ Ha-ha! Ta bo debelo gledal.
- JAKA Pa glej, da se ne zagovoriš, sicer nam boš vse spačil. Zdaj mi pomagajte to mizo ven nesti!

(Nesejo veliko mizo ven.)

JAKA *(k Micki):* Ti pak prinesi ene dva bokala tega dobrega!

ANŽÈ Hočem s tabo iti, če se sama bojiš?

MICKA Nič se ne bojim. Le tukaj ostani, Anžé! Bom kmalu spet prišla.

ANŽÈ *(malo bolj tiho, da Jaka ne sliši):* Da te kakšen gosposki duh ne sreča!

JAKA *(stole okoli mize postavlja):* Tukaj bo šribar sedel, tukaj jaz, tukaj Anžè, tukaj Micka — ni prav, Micka mora med mano in med Anžé-tom sedeti. Tukaj ena priča in tukaj druga. Tako. *(Dene papir, peresa itd. na mizo):* Pojdi, Anžè, poglej skozi okno, al so že na prélazu, in pridi mi povedat!

ANŽÈ Že prav. *(Gre.)*

MICKA *(prinese vino).*

JAKA Sem ga postavi, Micka! Bokal mora zraven mene biti. Deklè, korajžna bodi! Al bodo debele oči delali ti gospodje, kadar nas bodo tukaj zagledali, ha-ha!

Tretji nastop

Šternfeldovka, Micka, Jaka

ŠTERNFELDOVKA Je že vse napravljeno? Zdaj že utegnejo priti.

JAKA Kakor zašáfajo, gospa žlahtna. Ta v nebesih bo njih dobroto povrnil, da so od moje hčeri to nevarnost odvrnili.

ŠTERNFELDOVKA Brez vse hvale, oča; jaz sem več zase kakor za vas storila. Odrešena bom malopridnega človeka, ki bi me bil vse moje dni nesrečno storil. *(K Micki):* Deklè, še ti ena skušnjava naprej stoji. Al se mu upaš pred oči stopiti? Al te tvoje srce ne bo zapeljalo?

MICKA Obljubim, da ne! On je mene tako razžalil, da mu nikdar več dobra ne bom.

ŠTERNFELDOVKA Vendar se bojim, da bi nam ti kaj ne spachi.

MICKA Gvišno da ne, gospa žlahtna!

JAKA Jaz za svojo hčer dober stojim.

ŠTERNFELDOVKA V tem času se bom skrila. Kadar bo treba, bom že na dan prišla.

JAKA Mi mu bomo podkurili, pri moji duši, da mu bo ljubezen prešla.

Četrty nastop

Anžè, poprejšnja

- ANŽÈ Ha-hi-hi-hi!
- JAKA Kaj se smeješ?
- ANŽÈ Ha-ha-ha!
- JAKA Tak govôri vsaj, Anžè!
- ANŽÈ To so prave šeme — ha —
- JAKA Si jih videl?
- ANŽÈ Videl in slišal — ha — eden (*k Micki*): meni se zdi, da je ravno tvoj ženin, doli pri prèlazu v rinke hodi, kakor da bi sršene v sebi imel, in zdihuje, kličoè: »Micka, Micka! Al si ti, Micka?« Drugi šentuje, preklinja Micko, mraz, ljubezen ter v pest piha: »Huš — huš!« in sem ter tja skače, kakor da bi ga komarji pikali.
- JAKA Ha-ha. In šribar?
- ANŽÈ Sedi na kamenu, kakor da bi privezan bil, poliček vina zraven sebe, in en glažek za tem drugim dol srka.
- JAKA Micka, zdaj le pojdi ponje!
- MICKA Tak grem.

- JAKA Pametna se zadrži, da ne bodo čutili.
MICKA Nič se ne bojte! To je moja skrb! (*Gre.*)

Peti nastop

Anžè, Jaka

- JAKA Vsediva se midva!
ANŽÈ To bo za konec vzeti od smeha, ha-ha.
JAKA Le mene pusti govoriti! Me zastopiš, Anžè?
ANŽÈ Že prav, oča!
JAKA In nič se noter ne vtikúj!
ANŽÈ Ne besedice ne bom govoril.
JAKA Pij ga en glažek, da boš korajžo dobil!
ANŽÈ Kaj menite, da je nimam?
JAKA Že vem, pak vendar; vidiš, ne zna vsak z gospôdo in s temi šribarji v caker hoditi. Kadar bo dober s tabo, al kadar mu boš kaj prinesel, postavim, eno tele al kaj takega, bo tako priljuden in ponižen; tistikrat bo tudi tebi jezik tekel, kakor da bi ga bil namazal. Kadar boš pa kakšno prepìrengo al zdražbo imel, bo vse drugače; on te bo sukal, on te bo zvi-jal, da ti bo beseda v ustih otrpnila.

ANŽÈ To je pač res. Ni davno tega, ko me je šribar v graščini zavoljo prímščine v strahu imel. Povedal sem mu, kar sem vedel, potlej sem pak molčal in sem mu figo v áržatu molíl.

JAKA Tiho! Zdaj prihajajo.

Šesti nastop

Tulpenheim, Monkof, Glažek, Micka, poprejšnja

MICKA Naj pridejo, no!

TULPENHEIM Pak je nekdo notri.

MONKOF Dva kmétiška,

MICKA Naj le pridejo. Saj; moj oča tako vse vedo!

JAKA Le noter, gospodje, le noter! Naj storé, kakor da bi doma bili. — Me veseli, da take gospode pri sebi vidim.

TULPENHEIM (*k Micki*): Kaj res vse vedo?

MICKA Vse natanko.

TULPENHEIM (*s strahom*): Ne zamerite, oča.

MONKOF Dober večer.

GLAŽEK (*k Tulpenheimu*): Al ve?

TULPENHEIM Meni se zdi —

GLAŽEK Oča župan, Bog vas sprimi!

- JAKA** Naj se doli usedejo, gospod žlahtni, in oni tudi! Mi je prav težko, da pri meni vse raztreseno najdejo. Pak saj ne bodo zamerili.
- ANŽÈ** Na kmetih ni drugače.
- JAKA** To je vse prevelika čast zame. Ne vem, kako sem jo zaslužil.
- TULPENHEIM** (*k Monkofu*): Ne vem, pri čem smo.
- MONKOF** (*k Tulpenheimu*): Korajžen bodi; stari bo vesel, da dekleta odpravi.
- TULPENHEIM** Jaz sem že davno voščil, oeta te lepe deklice poznati.
- JAKA** Naj gredó!
- TULPENHEIM** Vi ste mož, da vam ga ni para v kranjski deželi.
- JAKA** Kaj mi oni povedo!
- MONKOF** Ko bi jo kdo križem sveta iskal, tak take punčke ne najde, kakor je vaša Micka.
- JAKA** Pak ne, da bi se norca delali.
- GLAŽEK** Ta je rožica! Ta je cvet! Ta je kraljica ženskega spola!
- JAKA** Deklè, zdaj šele vem, kaj nad tabo imam! Pak naj ne zamerijo, žlahtni gospodje; jaz menim, da bi zdaj obljubo naprej vzeli. Go-

spod šribar, oní se tukaj gori usedejo, Micka, ti pak k meni.

TULPENHEIM Jaz pak k Micki!

ANŽÈ *(ga odrine):* Tuhaj bom jaz sedel!

JAKA Tukaj Anžè. *(K Tulpenheimu):* Oní pak tja čez, gospod žlahtni. *(K Monkofu):* In oní tukaj zraven.

VSI *(sedé).*

JAKA *(vino nalije; h Glažku):* Midva ga bova naréd en glažek štrknila, kajne? Jaz jim dober stojim, da je pravičen, zakaj ker sem ga sam iz Vipave pripeljal.

GLAŽEK Ljúbiček, rad verjamem! *(Sprazni.)* Še en glažek, če smem prositi, da se roka ne bo tresla!

JAKA Me veseli, da jim diši. No, gospodje, na zdravje neveste!

TULPENHEIM Iz srca rad.

MONKOF Z veseljem.

JAKA Vsi naenkrat, in nobena kapljica ne sme nortri ostati!

GLAŽEK Jaz sem tudi zraven.

JAKA in VSI *(naenkrat):* Na zdravje Micke! *(Pijejo.)*

- GLAŽEK Še eno zdravico.
- JAKA Ženinovo, kajne? (*Nalije.*) Jaz bom prvi, potem pak ti drugi za mano. Juhe! Na zdravje Anžéta!
- TULPENHEIM Anžéta? }
 MONKOF Anžéta? } (*Se grozno čudijo.*)
 GLAŽEK Anžéta? }
- JAKA Tak naj pijejo, no! Kaj jim ne diši?
- ANŽÈ Kaj jih morebiti glava boli?
- TULPENHEIM Bom že — bom že. (*Na stran*): Meni ni dobro pri tej reči.
- MONKOF Danes pri kosilu sem preveč jedel. (*Na stran*): Da bi jaz zunaj bil!
- GLAŽEK Bi bilo škoda, ko bi se preveč zgrelo. — Tedaj na zdravje Anžéta! (*Pije.*)
- JAKA Gospod šribar, naj oní zdaj ženitno pismo gor postavijo.
- ANŽÈ In le hitro! Ti gospodje bi že radi domov šli. Vidiš, Micka, kako žalostno gledajo! Pojdi jih malo potroštat!
- MICKA Kaj jim kaj falí? Naj bodo dobre volje — danes, ko je moja obljuba!

- TULPENHEIM** (*jezo nazaj drži*): O, saj sem dobre volje — prav dobre volje. (*Zase*): Da bi te zlodej!
- MONKOF** Kako je že tema zunaj! Meni se zdi, da bi se lahko obljuba jutri naprej vzela, Nam bi se znala kakšna nesreča prigraditi. Noč ima svojo moč.
- TULPENHEIM** Prav imaš bratec, saj pak jutri zopet pride-mo.
- ANŽÈ** Nič naj se ne bojé; se jim bo že domov sve-tilo.
- GLAŽEK** (*k županu*): Očka, bolje bi bilo, ko bi se obl-juba podnevi naprej vzela, zakaj, ljúbicek, ponoči se nič kaj ne more pisati. Pri luči se enemu vse meša pred očmi. (*K Monkofu in Tulpenheimu*): Pijmo ga še vsak en glažek in potlej se pak skusimo počasi — eden za dru-gim — ven izsukati.
- JAKA** Žlahtni gospodje, jaz sem le kmet, ampak za norca se ne pustim držati, da bi vi še taki go-spodje bili. Obljuba mora še danes dokon-čana biti!
- ANŽÈ** Za norca vam ne bomo! Obljubim, da ne! Gospod šribar, oní naj pišejo, al bodo kópa-ni!

- GLAŽEK** Kaj, jaz kópan, jaz? (*Zase*): Tiho bodi, Glažek! S kmetiškiimi fanti ni dobro norce briti.
- JAKA** Anžè, pameten bodi! Ne smeš teh gospodov razžaliti, zakaj so tvoje priče.
- TULPENHEIM** Priče?
- MONKOF** Priče?
- GLAŽEK** Priče?
- JAKA** Meni se zdi, ja — sicer ne vem, zakaj so me obiskali. Tedaj oní, gospod šribar, al niso zato prišli, da bodo ženitno pismo za mojo hčer gor postavili?
- GLAŽEK** Tisto je že res.
- JAKA** Zakaj tedaj hočejo odlašati?
- GLAŽEK** Ne zamerite, očka; meni se zdi, da smo se malo zírali, kar ime ženinov am tiče.
- ANŽÈ** Kaj, v mojem imenu ste se zírali? V mojem imenu?
- GLAŽEK** Tak ti si tedaj ženin in prihodnji zakonski mož Mickin? Hm — hm — ut censeo stulti habemur.
- TULPENHEIM** (*na stran*): Moja reč je pri kraju!
- MONKOF** Ne vem, kaj bi dal, da bi tukaj ne bil!
- TULPENHEIM** Mene ne trpi več tukaj!

GLAŽEK Zdaj šele zastopim! Hm — hm — hm. Tukaj bo bolje z županom potegniti. Vaše ime, oča župan?

JAKA Jaka Zanétovec.

GLAŽEK *(piše):* In ženino ime?

ANŽÈ Anžè Hudoba.

GLAŽEK To je grozno ime! *(K Jaku):* Kaj mislite svoji hčeri dati?

JAKA Ni taka reč! — Vidite, to je siromačija na kmetih. Zdaj ji dam devet sto rajniš gotovih in zraven enega vola, dve kravice in štiri svinje. Po moji smrti pak je vse nje, célo moje premoženje.

GLAŽEK In kaj ji Anžè Hudoba nazaj pripiše?

ANŽÈ Drugih devet sto. Kar bova vkup pridelala, bo pak obema slišalo. Kajne, Micka?

MICKA To se ve, da.

GLAŽEK Anžè Hudoba in Micka Zanétovka se bosta narprvič tukaj podpisala.

ANŽÈ Jaz ne znam pisati. Micka, ti tudi ne.

GLAŽEK Pak bom jaz obeh imeni zapisal, vidva boste križe zraven naredila.

ANŽÈ in **MICKA** *(križ naredita, Glažek jima roko pelje).*

- GLAŽEK** Zdaj pak vi, oča.
- JAKA** Že prav. (*H Glažku*): Meni ni treba roke peljati, jaz sem že bolj navajen. (*Naredi križ.*) Zdaj pak priče. (*K Tulpenheimu*): Narprvič oní, gospod žlahtni!
- TULPENHEIM** Jaz? Zdaj zdaj. Da bi te vendar! Meni je roka zaspala. (*Prime za pero z jezo in mu nič kaj od rok ne gre.*)
- MONKOF** In meni je krč noter prišel.

Sedmi nastop

Šternfeldovka prav vesela in poprejšnji

- ŠTERNFELDOVKA** Tako je prav, moji gospodje! Oní k obljubam in v svate hodijo, mene pak doma pusté od dolgega časa konec vzeti.
- TULPENHEIM** (*se sramuje*): Gnádljiva gospa! Se je tako primerilo. Jaz nisem mislil — jaz ne vem.
- MONKOF** Zdaj bo pravi zlodej!
- ŠTERNFELDOVKA** Oní se čudijo, Tulpenheim! Niso mislili, da bom za njimi prišla? Pak saj vedó, da brez njih ne morem živeti.
- TULPENHEIM** (*ves zmešan*): Gnádljiva gospa — njih dobrota.

- MONKOF** Zdaj in nikoli več se ne bom v take zmešnjave podal.
- ŠTERNFELDOVKA** Naj bodo veseli, gospod Schönheim! Vidijo, kako je ta punčka vesela. *(Pokaže na Anžeta):* Nje ženin, kajne?
- ANŽÈ** Ja, gospa žlahtna.
- ŠTERNFELDOVKA** No, ste že dokončali?
- JAKA** Še ne, ta dva gospoda nočeta podpisati.
- ANŽÈ** Enemu je roka zaspala in drugemu je krč noter prišel.
- ŠTERNFELDOVKA** Kaj se bodo branili? Naj se podpišejo, vsaj zavoljo mene! Jih prosim!
- TULPENHEIM** Konec me bo od jeze in od sramote. *(Podpiše.)*
- ŠTERNFELDOVKA** In oní, Monkof?
- MONKOF** Že pišem. *(Podpiše.)* Od togote ne vem, kaj delam.
- ANŽÈ** Saj se je roka vendar že zadosti vdala.
- ŠTERNFELDOVKA** Zdaj pak, moji gospodje, bodo za Mickino doto kaj vkup zložili, kajne?
- TULPENHEIM** Res je. Kakor zašáfajo, gnádljiva gospa. Tukaj imajo. *(Mošnjo tja položi.)*

ŠTERNFELDOVKA To je za nevesto. Vidiš, Micka, to le tebi ta gospod k doti priložé. Kaj pak oní, Monkof?

MONKOF Še tega mi je manjkalo! (*Tiho*): To je hudič od ene žene! Tukaj! (*Vrže mošnjo tja.*)

ANŽÈ Lepo zahvalim.

ŠTERNFELDOVKA (*k Micki*): Jaz ti moram tudi kaj dati. (*Potegne prstan s prsta in ga njej da.*) To je zlat prstan — vidiš, kako se sveti? (*K Tulpenheimu*): Naj ga pogledajo, če je pravi!

TULPENHEIM Moj prstan! (*Se na čelo udari.*)

MICKA Vse svoje dni ga bom v časti držala.

ŠTERNFELDOVKA Anžè, še tebi enega. — No, moj lepi Schönheim! (*K Tulpenheimu*): Vidijo, da je ravno taisti prstan, katerega sem jaz njim dala, kateri je Tijim mojo ljubezen zažihral, na katerem je njim tako malo ležeče. (*Dá prstan Anžétu.*)

TULPENHEIM Oh!

ŠTERNFELDOVKA Zdaj se tudi še spodobi, da na zdravje ženina in neveste pijemo.

GLAŽEK Na zdravje ženina in neveste! (*Pije.*)

TULPENHEIM Na zdravje! (*Pije in glaž z jezo tja postavi.*)

MONKOF (*na stran*): Da bi krepàl!

JAKA (*nalije*): Gospa žlahtna, naj ne zamerijo, Bog jim daj dobro srečo! Anžè, Micka, pijta vi-dva tudi!

ANŽÈ, MICKA in **GLAŽEK** Na njih zdravje, gospa žlahtna!

ŠTERNFELDOVKA Lepo zahvalim. Ljubi moji ljudje, Bog vas obvaruj! Zdaj gremo domov, vidite, je že pozno. Gospod Glažek, jutri se bomo videli. Me zastopijo?

GLAŽEK (*zase*): Jêmenes, pozna me! Kaj bo?

ŠTERNFELDOVKA Nikar naj se ne bojé — mi bomo le tudi ženitno pismo gor postavili — z gospodom Schönheimom. (*Pokaže, kakor da bi se norca delala, na Tulpenheima.*)

TULPENHEIM Gnádljiva gospa! (*Hoče na kolena pasti.*)

ŠTERNFELDOVKA Saj ne bodo komedije igrali. Naj se po-beró! Midva sva nárazen!

TULPENHEIM Ampak — moj stric.

ŠTERNFELDOVKA Ima vse zvedeti! Lahko noč, oča župan! Micka, lahko noč! Dobro se imejte! Kadar bo poroka, mi boste pustili vedeti, kajne? (*Gredo.*)

ANŽÈ, JAKA, MICKA (*jo spremijo*): Če se smemo podstópiti. Naj srečno domov pridejo! Bog jim lónaj! Bog jih obváruj!

- JAKA** *(k Tulpenheimu in Monkofu):* Oní naj pak na županovo Micko nikoli ne pozabijo!
- ANŽÈ** In na Anžéta!
- VSI** Lahko noč! Lahko noč!
- GLAŽEK** *(teče k mizi in eno flašo pod plašč skrije):* Bi bilo škoda, ko bi ena kapljica notri ostala.
(Proč steče.)

Konec

www.omnibus.se/beseda

ISBN 91-7301-231-9